

เจ้าพ่อการตลาด

ผู้แต่ง : ไกรฤกษ์ บุญเกียรติ

ผู้วิเคราะห์ วิจัย : นางสาวสกุลการ สังข์ทอง รหัส 57255910 นักศึกษาปริญญาเอก

สาขาหลักสูตรและการสอน (การสอนภาษาไทย)

เจ้าพ่อการตลาด : ประเด็นในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนการศึกษา

เรื่องราวในชีวิต

เจ้าพ่อการตลาดเป็นนวนิยายที่สะท้อนภาพชีวิตของตัวละครเอก ชื่อ สมชาย ซึ่งเป็นเด็กบ้านนอกจากจังหวัดสงขลา บิดาเสียชีวิตแต่เด็ก อาศัยอยู่กับแม่และยาย ได้เข้าเรียนในเมืองหลวงโดยมีญาติดูแล สมชายได้รับโอกาสที่ดีในชีวิตทั้งด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และคู่ครอง เขาประสบความสำเร็จอย่างสูงในฐานะนักการตลาด และก้าวเข้าสู่เส้นทางการเมือง กลายเป็นผู้นำของประเทศปาซิเฟีย ในการทำงานเขาเป็นนักวางแผน มีการกำหนดกลยุทธ์หลากหลายเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ แนวคิดในการทำงานเพื่อมุ่งความสำเร็จ สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ได้

ภาพสะท้อนเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา

จากการศึกษาชีวิตของสมชาย สะท้อนแนวคิดปรัชญาการศึกษา อัตถิภาวนิยม/สวาภานิยม (Existentialism) ที่มนุษย์แต่ละคนเป็นผู้กำหนดหรือแสวงหาสิ่งสำคัญ และตัดสินใจด้วยตนเอง ทำให้เกิดเสรีภาพในการเรียนรู้ให้รู้จักตนเองมากขึ้น จะเห็นได้ว่า ชีวิตตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถึงช่วงปลายของสมชาย เขาได้กำหนดด้วยตัวเองและมีทางเดินที่ตนเลือกเดิน โดยเลือกที่จะเรียนและทำงานโดยเริ่มจากการเป็นเซลล์แมนขายผงซักฟอกซึ่งเป็นยุคที่มีการบุกเบิกเรื่องของการใช้เครื่องอุปโภคบริโภคที่เป็นข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและเมื่อได้รับ โอกาสครั้งสำคัญของชีวิต ได้รับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศปาซิเฟีย เขาก็เลือกใช้กลยุทธ์ทางการค้าการบริหารและเมื่อถึงจุดเปลี่ยนในชีวิต สมชายตัดสินใจบวชอยู่ในบวรพุทธศาสนา ด้วยการตัดสินใจของเขาเอง เมื่อเขาสูญเสียครอบครัวไป

นอกจากนี้แล้ว ชีวิตของสมชายยังสอดคล้องกับปรัชญานิรันดรนิยม/สัจนิยม (Perennialism) ที่ว่า มนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล การควบคุมตนเอง รู้จักจดจำ และตั้งใจทำสิ่งต่างๆ เพราะเชื่อมั่นเสมอว่า อนาคตทางการตลาดจะก้าวไกลหรือหยุดชะงักก็เพียงแต่การที่เราได้ลงมือปฏิบัติ มีเหตุมีผลของการกระทำและตั้งใจทุ่มเทกับมันให้มากที่สุด จะเห็นได้จากการทำงานของสมชาย เมื่อเขา

เป็นประธานบริษัท เขาทำงานหนัก ด้วยความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ไปทำงานแต่เช้า กลับบ้านค่ำมาก แต่ก็ยังมีภรรยาคอยเป็นกำลังใจ

นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพการดำเนินชีวิตตามแนวพิพัฒนนิยม (Progressivism) ที่ว่า การดำรงชีวิตที่ดี จะอยู่บนพื้นฐานของการคิดและการกระทำ เน้นการคิด การลงมือทำ และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างชาญฉลาด หันต่อเกมการตลาดของกลุ่มคู่แข่งทางการค้ารู้ปัญหาของการปฏิบัติงานในทุกจุด และแก้ไขได้ตรงประเด็น เพราะได้ฝึกและเคยผ่านประสบการณ์เหล่านั้นมาก่อน อีกทั้งยังมีแนวคิดปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ปรากฏอยู่ด้วย โดยการปฏิรูปสังคม ตามหน้าที่ของสมาชิกในสังคม เน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้รับโอกาสที่สำคัญในชีวิต ได้เป็นผู้นำประเทศปาซิฟิก ซึ่งได้รับการยอมรับจากประชาชนเขาจึงดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้ประเทศอยู่รอด

ภาพสะท้อนทางสังคม

เรื่องราวของเจ้าพ่อการตลาดสะท้อนภาพสังคมไทย โดยเฉพาะการบริหารงานที่ไม่โปร่งใส เมื่อสมชายก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งผู้ว่าการน้ำมัน เขาขอมทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำมันดีเซล แม้ว่าจะเป็น การกระทำที่ไม่ถูกต้อง ส่วนลินดา ภรรยาของสมชายก็อยู่ในการค้ำน้ำมันเถื่อนในตลาดมืด ดำเนินร่วมกับพรรคพวกขายน้ำมันส่วนเกินที่เบซุกซอนไว้ตามที่ต่างๆ แม้กระทั่งท่อน้ำเสียที่เลิกใช้แล้ว โดยไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา การดำเนินเรื่องมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจโดยตลอด นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพการเมืองการปกครอง การใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือเพื่อมุ่งการแข่งขัน

นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพสังคม "พหุสังคม" ที่มีความหลากหลายในกลุ่มคนที่มาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอันก่อประโยชน์นานาประการ การที่เราได้รู้จักสานสัมพันธ์และมีเครือข่ายทางสังคม จะส่งผลประโยชน์หลายด้าน การทำงานต้องเกิดประสานจากหลายฝ่าย มีแรงขับ แรงสนับสนุนทั้งภายในและภายนอกองค์กร การที่มีบริบทที่แตกต่างกัน อำนวยต่อการสร้างสรรค์ผลงานและเกิดความร่วมมือที่มีมุมมองที่กว้าง และขยายแนวคิดให้มีการพัฒนาได้มากขึ้น

ภาพสะท้อนทางจิตวิทยาการศึกษา

จากการอ่านเจ้าพ่อการตลาด พบว่า จิตวิทยาการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวการดำเนินเรื่อง คือ "มนุษยนิยม" โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ แต่แต่ละคนมีความแตกต่างกัน มนุษย์ใช้ความสามารถและศักยภาพเพื่อให้เกิดความสำเร็จในชีวิต มนุษย์จึงมุ่งมั่นทำความดี ทำประโยชน์ให้ตนเอง มนุษย์จึงกำหนดเป้าหมายชีวิต "ต้องสำเร็จ" มนุษย์ต้องการการยอมรับในทุกๆด้าน

และมนุษย์มีความกังวล 2 ประการ คือ กลัวความล้มเหลว และกลัวขาดความรัก ค้อยค่าและความล้มเหลว (ลิจิต กาญจนภรณ์ 2548: 43-44)

ในส่วนที่แสดงให้เห็นว่า สมชายก็ใช้จิตวิทยามนุษยนิยมในการดำเนินชีวิตนั้น ปรากฏชัดเจน เนื่องจากสมชายเป็นคนที่เชื่อมั่นในตนเอง และคิดว่าตนเองต้องทำได้ เขามีลักษณะของการแสวงหาความสำเร็จอยู่ตลอดเวลา มีการดำเนินชีวิตอย่างทุ่มเท เช่น ตั้งแต่สมัยที่เป็นเชลล์แมนขายผงซั๊กฟอกใหม่ๆ มีเพื่อนคัดค้านว่าไม่สำเร็จ แต่สมชายเชื่อมั่นและตั้งใจว่าเขาจะทำให้คนทั้งประเทศรู้จักและใช้ผงซั๊กฟอก ซึ่งเขาก็สามารถทำได้ หรือตอนที่เขาไปเรียนเขาก็มีความตั้งใจจริงว่าเขาต้องประสบความสำเร็จ ดังความว่า "เขาตระหนักดีว่าหน้าที่หลักของเขาคือเรียนให้จบและให้ดีที่สุด" (เจ้าพ่อการตลาด:42)

ในส่วนของแนวทางการศึกษาเจ้าพ่อการตลาดสะท้อนภาพของทฤษฎีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Connectionism) ของ Edward L. Thorndike ที่ให้หลักการทางการเรียนรู้ที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากการลองผิดลองถูก (Trial and Error) ดังเช่น สมชาย เขาเรียนรู้ในสถานการณ์ต่างๆ และปรับเปลี่ยน พัฒนาแนวทางการดำเนินอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าไว้

ภาพสะท้อนการพัฒนาหลักสูตร

นอกจากปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจของสมชายนั้น ไม่แตกต่างไปจากการพัฒนาหลักสูตรเป็นการศึกษาที่ไม่รู้จัก และการศึกษาชีวิตของสมชายก็มีบุคคลที่คอยทำหน้าที่เป็นเสมือนครูในการแนะนำอยู่เสมอ ซึ่งบุคคลนั้นก็คือ "ลินดา" คู่ชีวิตของสมชาย

• การวิเคราะห์การตลาดก่อนลงทุน : การหา **Need Assessments** ทางการศึกษา

ก่อนที่สมชายจะลงทุนเรื่องใดเรื่องหนึ่งเขาจะต้องมีการวิเคราะห์ตลาดก่อนเสมอ ทั้งนี้เพื่อต้องการหาความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า ดังเช่น ตอนที่สมชายถูกลุงเรียกตัวกลับมาเมืองไทยเพื่อมากอบกู้กิจการที่กำลังย่ำแย่ วิธีการที่สมชายใช้ในการแก้ปัญหา คือการวิเคราะห์ตลาด รวมไปถึงพฤติกรรม การบริโภคของคนในสังคม ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปแก้ปัญหาต่อไป ดังความว่า "เราเริ่มได้เห็นผู้บริโภคดำเนินชีวิตอย่างมีวิถีทาง (way of life) มีบุคลิกภาพร่วมกันพอที่จะจัดแบ่งเป็นกลุ่มก้อนได้... โดย การนี้ธุรกิจเริ่มจับเป้าหมายเพื่อเข้าถึงทั้งโดยตรงและโดยสื่อมวลชนอย่างมีหลักเกณฑ์" (เจ้าพ่อการตลาด:42)

จากตัวอย่างที่ยกมาเห็นได้ว่าสมชายมีการวิเคราะห์ตลาดตั้งแต่สภาพสังคม พฤติกรรมการบริโภค และแนวโน้มเศรษฐกิจ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาวางแผนการตลาด เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ การวิเคราะห์ตลาด วิธีการนี้ก็เหมือนกับการหา **Need Assessments** การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นทั้งของเด็กและของสังคม การศึกษาจึงจะประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้นหากก่อนการพัฒนาหลักสูตรได้มีการหา **Need Assessments** อย่างจริงจัง การศึกษาก็จะตอบสนองความต้องการที่แท้จริงและจะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับการค้าที่มีการวิเคราะห์ตลาดนั่นเอง

- **เสนอกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจ : วิธีสอน**

ในการทำงาน สมชายมีการวางแผนกลยุทธ์ หลังจากการวิเคราะห์ตลาดแล้ว เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ ดังเช่นตอนที่สมชายคิดว่าจะทำอย่างไรให้เศรษฐกิจไทยพัฒนา หลังจากวิเคราะห์พฤติกรรมบริโภคของคนไทยเขาจึงได้กำหนดภารกิจที่ต้องทำ 2 ประการคือ การร่วมลงทุนกับประเทศใหญ่ๆ เช่น อังกฤษ และการสร้างฐานธุรกิจให้มั่นคงปลอดภัยจากอิทธิพลทางการเมือง จะเห็นได้ว่า การเลือกกลยุทธ์หรือการกำหนดภารกิจนี้ ในทางการศึกษาเปรียบได้กับการกำหนดวิธีการสอน เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย ซึ่งการเลือกใช้วิธีการสอนแบบใดนั้นก็ต้องตอบสนองหรือสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้

- **ผู้ให้คำปรึกษาที่ดี : ครูผู้คอยชี้แนะ**

ในทางการศึกษา ถือว่า ผู้สนับสนุน เปรียบเหมือน โค้ช หน้าที่ของครูคือการเป็นโค้ชที่ดี เนื่องจากการเรียนการสอนในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมมาก ครูเป็นเพียงผู้คอยแนะนำ สนับสนุน เท่านั้น ผู้เรียนมีหน้าที่ในการเรียนรู้ ลงมือทำ และเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เราเรียกการเรียนรู้ในลักษณะนี้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งผู้เรียนจะเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะที่คิดแน่นอน กงทนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เมื่อเทียบกับชีวิตของสมชาย จะเห็นว่า ผู้ที่เป็น โค้ชคอยให้คำปรึกษาที่ดีทั้งทางด้านการเรียนและการทำงานมี ทั้งลุงและเพื่อนๆ ที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำ แต่บุคคลที่ถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการคำปรึกษาแก่สมชาย จนทำให้เขาประสบความสำเร็จก็คือ ลินดาภรรยาผู้ชีวิตของเขาเอง ในทางปฏิบัติ ลินดาไม่เคยชี้นำหรือ บังคับให้สมชายทำในสิ่งที่ลินดาต้องการ แต่ลินดาจะให้สมชายทำตามในสิ่งที่เขาอยากทำ โดยลินดาจะเป็นคนคอยชี้แนะช่วยเหลือทุกครั้งที่มีปัญหา ดังตอนหนึ่งที่บอกว่า "หลายคนสงสัยว่าสมชายเอาเวลาที่ไหนมาบริหารงานกรรมการพรรคควบคู่ไปกับการบริหารธุรกิจ แต่ถ้าใครที่ใกล้ชิดกับเขาจะรู้ได้ทันทีว่า... ลินดาอยู่เบื้องหลัง... เป็นที่ปรึกษาและที่ไม่ค่อยมีใครรู้ก็คือ เธอเป็นโค้ชของสมชายนั่นเอง" (เจ้า

พ่อการตลาด:42) หากลองพิจารณาบทบาทของลินดาเทียบเคียงกับการจัดการศึกษา บทบาทของลินดาก็ สอดคล้องกับหลักปรัชญาการศึกษาแบบ **Progressivism** และจิตวิทยาการศึกษาแบบมนุษยนิยม ที่ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษาแต่จะไม่ชี้นำ และครูต้องให้เด็กได้ทำในสิ่งที่เขารักและอยากที่จะทำ จึงกล่าวได้ว่าลินดาเป็นบุคคลสำคัญที่สนับสนุนให้สมาชิกประสบความสำเร็จ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน หากครูเป็นโค้ชที่ดี คอยดูแลเอาใจใส่ เป็นผู้แนะนำ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เชื่อว่าการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องวิเคราะห์บริบท ซึ่งเป็นความต้องการที่จำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสู่ความสำเร็จ และการดำเนินงานจำเป็นต้องใช้กำลังคน และงบประมาณบริบทของสังคม วัฒนธรรม ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา และอื่นๆ เพื่อจะได้ให้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคม และนำไปสู่การพัฒนาชาติต่อไป

การศึกษาวิธีการของ **Ralph W. Tyler** เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยพิจารณาในลักษณะองค์รวมที่มีเป้าหมาย กระบวนการ ระบบย่อยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนข่าวสาร เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และประโยชน์จากการใช้วิธีการเชิงระบบจะช่วยให้เรามองเห็นภาพโดยรวมของงาน ส่งผลให้การทำงานเป็นขั้นตอนตามระบบ และบรรลุตามเป้าหมายได้ เช่นเดียวกับสมาชิกที่ใช้กลยุทธ์หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การประสานความร่วมมือผ่านหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ การได้รับการสนับสนุนจากประเทศที่มีอิทธิพลทางการค้า เมื่อเขาเป็นผู้นำประเทศปาซิฟิก เขาใช้การวิเคราะห์ระบบ โดยพิจารณาจากระบบย่อยไปสู่การสรุปในภาพรวมทั้งระบบใหญ่ แนวทางเหล่านี้ล้วนแต่มีประโยชน์ให้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรทั้งสิ้น